RAHANKERÄYSLAIN KOKONAISUUDISTUS

Hallintovaliokunta
HE 214/2018 vp
16.1.2019
Samuli Simojoki

#12354560v5

JOHDANTO – NYKYTILA JA SEN ONGELMAT

- Internetissä on jatkuvasti tarjolla ulkomailla toteutettuja ja Suomeen kohdistettuja rahankeräyshankkeita – yleisöön vedotaan tietoverkon välityksellä.

- Tämän hetken rahankeräyslaki ei ota kantaa rahankeräyslain soveltamiseen kansainvälisessä ympäristössä.

- Rahankeräyslain viranomaistulkinnat ovat johtaneet epävarmuuteen rahankeräyslain soveltuvuudesta eri tilanteisiin.

- **Hallituksen esitys ei ratkaise rahankeräyslain kansainväliseen soveltamiseen liittyviä ongelmia.**

- Hallituksen esityksessä on todettu, että suurimmassa osassa verrokkimaista lainsäädännöllä ei ole asetettu rajoituksia sille, kuka saa kerätä rahaa ja mihin tarkoitukseen
    - Suomen rahankeräyslain poikkeuksellisuus tekee rahankeräyslain kansainvälisen soveltamisalan epämääräisyydestä vielä ongelmallisempaa

LAIN SOVELTUVUUS SUOMEN ULKOPUOLELLA JÄRJESTETTYIHIN RAHANKERÄYKSIIN ON EPÄSELVÄÄ

- Hallituksen esityksessä ei ole lainkaan otettu kantaa tai arvioitu uuden rahankeräyslain soveltuvuutta kansainvälisiin hankkeisiin tai toimijoihin.

- Rahankeräyslain luonnoksessa ei ole säännöksiä rahankeräyslain sovellettavuudesta Suomen ulkopuolella järjestettäviin rahankeräyksiin, joihin Suomesta on mahdollista osallistua.

- Ilman asiaa koskevaa selventävää pykälää lakia lienee tulkittava niin, että se soveltuu rahankeräyksiin, joissa vedotaan Suomessa olevaan yleisöön, myös Suomen ulkopuolella järjestettyihin ja Suomen ulkopuolella lainmukaisiin rahankeräyksiin.

- Tietoverkon globaalissa toimintaympäristössä lain maantieteellistä soveltuvuutta koskeva kannanotto olisi välttämätön. **Sovellettavuutta koskevien säännösten puuttuminen on laintulkinnan ennakoitavuuden ja oikeusvarmuuden periaatteen kannalta kestämätöntä.**

MUIDEN KUIN SUOMALAISTEN ON MAHDOTONTA TOTEUTTAA RAHANKERÄYSTÄ RAHANKERÄYSLAIN MUKAISESTI

- Rahankeräysluvan saamisen edellytykseksi on asetettu, että yleishyödyllinen yhdistys tai säätiö on Suomessa rekisteröity.
  - Sama edellytys on asetettu myös pienkeräysten järjestämiseksi.

- Myöskään muualla kuin Suomessa asuvien yksityishenkilöiden on mahdotonta toteuttaa rahankeräystä ehdotetun rahankeräyslain mukaisesti.

- Ehdotuksella on näin ollen käytännössä kokonaan estetty kansainvälisiltä toimijoilta mahdollisuus rahankeräysten järjestämiseen Suomessa. **Tämä lienee myös kohtuuton sananvapauden rajoitus.**

- **Käytännöllisin ratkaisu olisi mahdollistaa rahankeräääminen myös muualla rekisteröidyille yhteisöille, joilla on yleishyödyllinen tarkoitus.**

RAHANKERÄYSLAIN EHDOTUS VOI OLLA PÄÄOMIEN VAPAAN LIIKKUVUUDEN VASTAINEN

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 63 artiklan mukaan jäsenvaltioiden välisten pääomanliikkeiden ja maksujen rajoitukset ovat kiellettyjä.

- Toimenpiteet, jotka ovat yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta perusteltuja, voivat olla hyväksyttäviä syitä rajoittaa pääomien vapaata liikkuvuutta.
  - Rajoitusten tulee olla suhteellisuusperiaatteen mukaisia, eli tarpeen niille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, eikä tavoitteiden saavuttaminen ole mahdollista sisämarkkinakauppaa vähemmän rajoittavin toimenpitein.

- Esimerkki: Komissio on 7.12.2017 katsonut pääomien vapaan liikkuvuuden vastaiseksi Unkarin lainsäädännön, joka välillisesti syrji ja suhteellisuusperiaatteen vastaisesti rajoitti ulkomaalaisten mahdollisuutta lahjoittaa rahaa unkarilaisille kansalaisjärjestöille.

- **Hallituksen esityksessä ei ole lainkaan otettu kantaa ehdotetun lupamenettelyn ja pääomien vapaan liikkuvuuden väliseen suhteeseen. Ehdotuksessa ei ole arvioitu sitä, onko lupamenettely tosiasiallisesti syrjivä tai suhteellisuusperiaatteen mukainen. → on vaara, että rahankeräyslakiehdotus on pääomien vapaan liikkuvuuden vastainen.**

ESIMERKKI: ARPAJAISLAKI

- Suomen lain sovellettavuudesta globaalissa tietoverkossa on sääntelyä esimerkiksi arpajaislaissa
  - Arpajaislain lähtökohta on, että **pelkästään ulkomaalaisen verkkosivuston saatavilla olo ei voi johtaa Suomen lain sovellettavuuteen** kyseisillä sivuilla tapahtuvaan viestintään:

    - Arpajaislaki 4 §: ”*[…]tämän lain soveltamisalaan kuuluvana arpajaisten markkinointina ei pidetä, arpajaissivustossa käytetystä kielestä riippumatta, pelkkää ulkomaisen tai ahvenanmaalaisen arpajaissivuston saatavillaoloa sähköisessä tietoverkossa, jos arpajaissivustoon ei ole liitetty muuta arpajaisiin Suomessa tai valtakunnassa osallistumista edistävää aineistoa […]*”

  - Täsmennys lisättiin lakiin Hallintovaliokunnan esityksestä.

ESIMERKKI MAHDOLLISESTA LAIN SOVELTUVUUTTA KOSKEVASTA MÄÄRÄYKSESTÄ

- Uudistettuun rahankeräyslakiin voisi lisätä arpajaislain säännöksiä vastaavan määräyksen:

> **”Tämän lain soveltamisalaan kuuluvana rahankeräyksenä ei pidetä, rahankeräyssivustolla tai rahankeräystä mainostavalla sivustolla käytetystä kielestä riippumatta, pelkkää ulkomaisen rahankeräyssivuston tai sitä koskevan mainonnan saatavillaoloa sähköisessä tietoverkossa, jos rahankeräyssivustoon ei ole liitetty muuta rahankeräykseen Suomessa osallistumista edistävää aineistoa.”**

- Pykälä toisi kansainvälisille rahankeräyksen järjestäjille selkeyttä rahankeräyslain soveltamiseen. Samankaltaisuus arpajaislain (ja myös alkoholilain) lain soveltuvuutta koskevan pykälän kanssa loisi yhtenäistä tulkintapohjaa.

- Huomioiden Suomen viranomaisten vähäiset mahdollisuudet puuttua kansainvälisiin rahankeräyksiin, pykälä toisi myös käytännöllistä selkeyttä lain soveltamiseen.